

Motion till riksdagen 2007/08:So29

**av Elina Linna m.fl. (v)
med anledning av prop. 2007/08:126**

Patientdatalag m.m.

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning med målet att lagreglera allmänna bestämmelser om unga patienters ställning i vården och även komplettera patientdatalagen med relevanta bestämmelser i detta hänseende.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett uttryckligt förbud för enskilda vårdgivare att använda sökbegrepp som regeringen meddelar särskilda föreskrifter för ska införas.
3. Riksdagen avslår förslaget om att regeringen ska få meddela föreskrifter om att en vårdgivare får använda uppgifter om insatser inom socialtjänsten eller huruvida någon varit föremål för åtgärder enligt utlänningslagen i enlighet med det i motionen anförda.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen och redovisar en tidsplan för införandet av gemensam åtkomst till relevant information om en patient, oavsett vårdgivare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska återuppta beredningen av förslagen om begränsning av försäkringsbolagens tillgång till patientjournaler.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förslagen bör kompletteras med en genomgång av hur patientdatalagen korresponderar med förslaget till tandhälsosregister och den föreslagna apoteksdatalagen.

2 Inledning

Vänsterpartiet välkomnar den nya patientdatalagen som är både efterlängtat och välbehövd. Sverige är ett land som ligger långt fram när det gäller användande av informationsteknik och att denna teknik gör sitt verkliga intåg även i

Fel! Okänt namn på

journalhanteringen med en modern lagstiftning som kringgärdar den är bra. Detta område är också mycket känsligt eftersom de uppgifter som sjukvården hanterar ofta är av väldigt känslig art. Det är därför ytterst viktigt att lagen blir så heltäckande som möjligt.

Vänsterpartiet står i allt väsentligt bakom den föreslagna lagstiftningen men vill göra några påpekanden och begära några förtydliganden.

3 Barnperspektivet

När det gäller frågan om barns och ungas rättigheter så blir det väldigt tydligt vid en genomläsning av propositionen att det saknas regleringar för dessas skydd inom hälso- och sjukvården. Det är bra att regeringen inte ger föräldrar rätt att spärra sina barns uppgifter, men samtidigt innebär regleringen en brist i barnets eller den unges integritetsskydd. Detsamma gäller i fråga om åtkomst av den egna journalen. Barns autonomi och integritet bör, liksom när det gäller vuxna, värnas så långt som möjligt samtidigt som barns behov av skydd säkerställs. Barnkonventionens princip om barns bästa och barns rätt att komma till tals måste vara tydligare och uttalat genomsyra hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

Sverige saknar i stor utsträckning uttryckliga allmänna bestämmelser om unga patienters ställning i vården, till skillnad från de nordiska grannländerna. I praktiken beaktas dock Barnkonventionens principer om barnets bästa i tillämpningen av hälso- och sjukvårdslagstiftningen och andra berörda lagar. Men det finns oklarheter i gällande regelverk och brister i tillämpningen av barnkonventionen inom hälso- och sjukvården.

Vänsterpartiet anser liksom Statens medicinsk-etiska råd att dessa oklarheter gör att underåriga patienters integritet riskerar att kränkas. Det finns också en risk att barns behov av hälso- och sjukvård, skydd och stöd inte tillgodoses.

En tydlig reglering om underårigas ställning inom hälso- och sjukvårdens område skulle stärka barns ställning som patienter och på ett bättre sätt synliggöra barns behov. Ett samlat regelverk skulle också underlätta för hälso- och sjukvårdspersonalen och lägga grunden för goda rutiner inom hälso- och sjukvården, inklusive fortbildning.

Regeringen bör snarast tillsätta en utredning med målet att lagreglera allmänna bestämmelser om unga patienters ställning i vården och även komplettera patientdatalagen med relevanta bestämmelser i detta hänseende. Detta ska tillkännages för regeringen.

4 Sökbegrepp och integritet

I lagens 2 kap. 8 § regleras frågan om sökbegrepp. I stort följer den föreslagna paragrafen tidigare lagstiftning på området. Dock sker en direkt och en indi-

rekt utvidgning. Den första handlar om att regeringen ges rätt att meddela föreskrifter om att en vårdgivare trots förbud får använda uppgifter om etnicitet eller uppgifter av betydelse för smittskyddet och om bistånd eller andra insatser inom socialtjänsten. Detta gäller även åtgärder enligt utlänningslagen. Om regeringen så föreskriver får alltså sådana sökbegrepp användas för att göra vissa slags sammanställningar.

Den mer indirekta utvidgningen handlar om att tiden för arkivering av patientjournaler förlängs från tre till tio år vilket innebär att uppgifter om den enskilde kommer att vara sökbara i mycket större omfattning än tidigare. Sökbarmheten påverkas självklart också av det faktum att journalerna blir sammanhållna och mer tillgängliga.

I propositionen föreslås också att enskilda vårdgivare ska ges möjlighet att göra sökningar i enlighet med regeringens föreskrifter när det gäller uppgifter om etnicitet eller uppgifter av betydelse för smittskyddet. Vänsterpartiet anser att detta är mycket olämpligt. Om sökningar på dessa känsliga begrepp ska genomföras ska syftet vara att planera och organisera vården. Denna uppgift ligger på det allmänna och för att sökningar på känsliga uppgifter ska minimeras ska de också förbehållas dem som har till uppgift att planera och organisera vården. Ett uttryckligt förbud för enskilda vårdgivare att använda sökbegrepp som regeringen meddelar särskilda föreskrifter för bör således införas. Detta ska tillkännages för regeringen.

När det gäller frågan om föreskrifter om sökningar gällande insatser inom socialtjänsten eller huruvida någon varit föremål för åtgärder inom utlänningslagen finns inga motiv till varför dessa ska kunna användas som sökbegrepp. Därför bör detta strykas från lagen. Detta ska tillkännages för regeringen.

5 Dialog om mål och delmål

Den nya lagstiftningen möjliggör en samlad tillgång till all relevant information som rör en viss patient. Men för att det ska bli verklighet i vårdens vardag krävs ett omfattande utvecklingsarbete ute hos de olika sjukvårdshuvudmännen och på de olika enheterna. Vi anser att regeringen i dialog med sjukvårdshuvudmännen och berörda myndigheter och företag bör utveckla en tidsplan för hur detta arbete ska bedrivas och sätta upp mål och delmål för arbetet. Det kan ske i form av en ny nationell IT-strategi för vård och omsorg eller på annat sätt. Regeringen bör återkomma till riksdagen och redovisa en sådan tidsplan för införandet av gemensam åtkomst till relevant information om en patient oavsett vårdgivare. Detta ska tillkännages för regeringen.

Fel! Okänt namn på

6 Patientdatalagen och försäkringsbolagen

År 2004 beslutade riksdagen om en ny försäkringsavtalslag. Under beredningen av denna lag diskuterades riskerna med att försäkringsbolagen i större omfattning skulle begära ut hela eller delar av patientjournaler för att bedöma personers rätt till olika försäkringar. Dessa farhågor och risker har självklart ökat genom att vi nu ser intåg av försäkringsbaserad vård för såväl vuxna som för barn i stor omfattning. I samband med beredningen av försäkringsavtalslagen tillsattes en utredning om försäkringsbolags tillgång till patientjournaler. Betänkandet som presenterades har dock inte lett fram till någon lagstiftning.

Vänsterpartiet ser det som mycket angeläget att frågan om försäkringsbolags tillgång till journaler eller delar av journaler regleras och ser därför att regeringen snarast bör komplettera såväl patientdatalagen som andra relevanta lagstiftningar, så som försäkringsrörelselagen m.fl., med regler i frågan. De förslag som finns i utredningen Ds 2005:13 bör kunna läggas till grund för sådana lagförslag. Detta ska tillkännages för regeringen.

7 Patientdatalagen, tandhälsoregister och apoteksdatalag

I propositionen görs en genomgång av hur den nya lagen förhåller sig till diverse olika lagar som berör liknande frågor. Denna genomgång bör kompletteras med hur patientdatalagen förhåller sig till det nya tandhälsoregistret och hur apoteksdatalagen korresponderar med föreliggande förslag till lag. Detta bör tillkännages för regeringen.

Stockholm den

Elina Linna (v)

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Egon Frid (v)

Eva Olofsson (v)